

3. Stellingen bij het proefschrift:

1. Fysici zoals L. Szilard, N. Bohr, A. Einstein, H.A. Kramers, L. Rosenfeld, A. Pais en J.M. Burgers meenden in 1945 dat de start van een atoomwapenwedloop de wereld op termijn in het verderf zou storten, en zij wilden daarom zekere politieke risico's aanvaarden om die wedloop te vermijden. Er is achteraf geen enkele reden aan hun vooruitziende blik in dezen te twijfelen.

(Ook bij J. van Splunter: 'Kernsplijting en Diplomatie; De Nederlandse politiek ten aanzien van de vreedzame toepassing van kernenergie, 1939-1957', 1993, Amsterdam.)

2. Het bevorderen van het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef van wetenschapsmensen leent zich niet voor professionalisering in een vakgebied.

3. Aan een multidisciplinaire organisatie van ongebonden wetenschapsmensen en intellectuelen die zich in hun vrije tijd en/of professioneel bezighouden met de vraagstukken van lange termijn van de relatie tussen wetenschap, technologie en samenleving ten einde in maatschappelijke debatten een specifieke, kritische en maatschappijvernieuwende inbreng te hebben, bestaat in Nederland behoefte.

4. Sommigen vinden dat Rede, Tolerantie, Waarheid en Vooruitgang geen propagandisten meer nodig hebben, omdat het omstrede is of die begrippen bestaan en wat ze in dat geval inhouden. De propagandisten van Onzin, Nationalisme, Leugen en Rassenwaan lachen om dergelijke haarkloverijen.

(Vergelijk J. Huizinga: 'Lettre à M. Julien Benda', 1933, Parijs. Tegen L. Nauta: 'Intellectuelen met en zonder democratie' in Nauta e.a., 1992.)

5. Het bijgeloof van de westerse beschaving neemt groteske proporties aan. (J. Huizinga: 'Lettre à M. Julien Benda': 'La civilisation moderne se croit éclaircie: elle est bourrée de superstitions. Je ne pense pas aux mille égarements du faux mysticisme. J'entends les superstitions techniques et politiques, la croyance à l'efficacité ultérieure des sous-marins, des croiseurs, de la guerre aérienne ou chimique. Un âge futur traitera tout cela de pure superstition, plus lourde et plus infâme que toutes les amulettes et toute la sorcellerie du monde entier.'))

6. De grootscheepse buitenlandse hulp bij de wederopbouw van de Bondsrepubliek Duitsland en Japan wordt vaak beschouwd als een verwerking van het Verdrag van Versailles (1919), dat met zijn vernedering van Duitsland immers de kiemen van een volgende Wereldoorlog in zich droeg. Een grootscheeps hulpprogramma voor de verliezers van de Koude Wereldoorlog blijft echter uit, hoewel de ontredding, vooral in Oost-Europa, vergelijkbaar is.

7. Het paradoxale van de ontwikkeling in de jaren zeventig van de Communistische Partij van Nederland was dat zij veel jonge mensen met elitaire opvattingen aantrok, die zij veelal in een harde leerschool waardering wist bij te brengen voor de intrinsieke waarde van de politieke democratie.

8. Het middelbaar onderwijs heeft de afgelopen vijftien jaar een absolute en relatieve arbeidstijdverlenging geaccepteerd. Arbeidstijdverkorting is er noodzaak, evenals een wettelijk voorgeschreven verkorting van het aantal uren met de stijging van de leeftijd.

9. Als er werkelijk een sabbatical year in het onderwijs zou komen, zou dat bij gelijkblijvende werkomstandigheden een versnelde doorstroming tot gevolg hebben.

10. Het is karakteristiek voor de geringe status van het leraarschap dat er geen enkele regeling bestaat voor een docent die al dan niet op het eigen vakgebied wil promoveren.

11. Een reis per vliegtuig is per persoon en per afgelegde kilometer gemiddeld twintig keer zo milieuvervuilend als een reis per trein. Het heffen van een hoge ecotax op de onbelaste vliegtuigbrandstof kan bevorderen dat de vervuiler betaalt en dat de uitbreidingen van Schiphol en Zestienhoven achterwege blijven. (Milieudefensie, januari 1994, 'De slag om Schiphol'.)

12. Technologische innovatie komt lang niet altijd tegemoet aan de ware behoeften van de bevolking. Dat zou wel het geval zijn indien de fabrikanten van sanitair zouden voorzien in een procédé dat WC-papier zou vervangen door water, zodat we onze behoeften frisser, hygiënischer en milieuvriendelijker kunnen doen.